

SEYÐISFJARÐARKAUPSTAÐUR

Kt. 560269-4559 – Sími: 470 2300 – Fax: 472 1588
Pósthólf 15 – Hafnargata 44 – 710 Seyðisfjörður
Netfang: sfk@sfk.is – Veffang: www.seydisfjordur.is

Alþingi
Erindi nr. P 140/666
komudagur 5.12.2011

Alþingi

b. t. umhverfis- og samgöngunefndar

Austurstræti 8 – 10

150 Reykjavík

Seyðisfirði 5. desember 2011

Efni: Umsögn um pál. um Fjarðarheiðargöng, 127. mál

Bæjarstjórn Seyðisfjarðarkaupstaðar þakkar tækifæri til að veita umsögn um tillögu til þingsályktunar um Fjarðarheiðargöng, sbr. tölvupóst dags. 28.nóv. 2011.

Tillagan fjallar um að hefjast nú þegar handa við undirbúning Fjarðarheiðarganga, með það að markmiði að hægt verði að hefja framkvæmdir við jarðgöngin þegar framkvæmdum við Norðfjarðargöng líkur.

Bæjarstórn Seyðisfjarðarkaupstaðar styður eindregið samþykkt tillögunnar og treystir því að hún fái afgreiðslu á þessu þingi.

Þörfin er brýn fyrir að undirbúningur jarðgangagerðar geti hafist sem fyrst. Vetrareinangrun Seyðisfjarðar er ekki ásættanleg í nútímasamfélagi. Samgöngur við Seyðisfjörð verða ekki leystar með öðru móti en með jarðgöngum. Fjarðarheiði er **eina** samgönguleið Seyðfirðinga og lokast oft dögum saman. Auk þess sem hún er í raun lokuð dögum og vikum saman fyrir almenna borgara sem einungis hafa yfir venjulegum fjölskyldubíl að ráða. Vegurinn er í yfir 600 metra hæð á 10-15 km kafla og þar gerir hin verstu veður með litlum fyrirvara. Björgunarsveitirnar eru því orðnar hluti af samgöngukerfinu vegna tíðra útkalla til björgunar fólks af heiðinni.

Rannsóknir

Undirbúningur fyrir jarðgöng í formi rannsókna og hönnunar tekur langan tíma. Nokkuð liggur fyrir af frumrannsóknargögnum sem ráðist hefur verið í af bæði Vegagerðinni og Seyðisfjarðarkaupstað á þrjátíu ára tímabili. Fyrir frumkvæði páverandi samgönguráðherra Kristjáns L. Möller var Verkfræðistofan Efla fengin til gera athugun á hugsanlegum munnasvæðum og fleiri þáttum. Verkfræðistofan yfirfór einnig tiltæk rannsóknargögn, og lagði fram tillögur um næstu skref. Skýrslunni var skilað í janúar 2011.¹

¹ Vegagerðin, Efla verkfræðistofa, Fjarðarheiðargöng, janúar 2011

Í skýrslu Eflu kemur eftirfarandi fram:

Þörf er á frekari rannsóknnum vegna undirbúnings jarðganga undir Fjarðarheiði. Yfirborðsjarðfræði við Miðhúsaá og Fjarðará er nokkuð vel þekkt og því er eðlilegt framhald rannsókna að skyggast undir yfirborðið. Það má gera með kjarnaborunum og jarðeðlisfræðilegum aðferðum. Ef áhugi er fyrir hugsanlegu munnasvæði við Dalhús er rétt að byrja á jarðfræðikortlagningu í lækjarfarvegum við svæðið. Hvað varðar jarðeðlisfræðilegar athuganir er um nokkrar ólíkar aðferðir að ræða. Mismunandi upplýsingar fást með hverri aðferð og einnig er framkvæmd þeirra misjöfn.

Segulmælingar eru sú aðferð sem helst kemur til greina. Í segulmælingum eru segulfrávik á yfirborði jarðar mæld og aðferðin er notuð til að kortleggja jarðfræðilegar misfellur eins og bergganga og brotabelti/misgengi. Kostur við aðferðina er að hún „sér í gegnum“ laus jarðlög og er því mjög gagnleg þar sem berggrunnur er hulinn lausum jarðlögum. Segulmælingar hafa t.d. reynst gagnlegar við undirbúning Vaðlaheiðarganga. Mælingar þar sýndu fram á bergganga eða brotabelti sem höfðu ekki fundist áður með hefðbundnum undirbúningsrannsóknnum s.s. jarðfræðikortlagningu, loftmyndatúlkun og kjarnaborun (16). Einnig má nefna að segulmælingar sýndu fram á tilvist misgengissprungna undir Þrælahálsi á Fljótsdalsheiði, sem jarðgangaborvél nr. 2 í aðrennslisgöngum Kárahnjúkavirkjunar sat föst í í fleiri mánuði. Misgengin höfðu ekki fundist í undirbúningsrannsóknnum en segulmælingar sem framkvæmdar voru eftir að vélin hafði verið keyrð inn í misgengin sýndu fram á tilvist þeirra með nokkuð afgerandi hætti (17). Segulmælingar eru því mjög gagnleg viðbót við hefðbundna jarðfræðikortlagningu þegar kemur að kortlagningu á brotum/lóðréttum strúktúrum í berggrunni, sem sannarlega er af mikilli þýðingu fyrir jarðgangagerð. Mælingarnar geta einnig gefið vísbendingar um hvort gangar eða brotabelti/misgengi séu vatnsleiðandi.

Segulmælingar eru tiltölulega einfaldar í framkvæmd og gögn geta verið nokkuð auðveld í túlkun. Mæling fer þannig fram að farið er með segulmæli eftir yfirborði og sjást þá frávik í segulsviði jarðar. Hægt er að ganga með mæli, notast við ökutæki eins og snjósleða eða sexhjóla eða mæla úr flugvél eða þylu. Þar sem segulmælingar greina segulfrávik á yfirborði jarðar gagnast aðferðin ekki við könnun á tilvist þykkra setbergslaga sem grunur leikur á að séu til staðar á Fjarðarheiði.

Eðlilegt er að undirbúningsrannsóknnum fyrir framkvæmd sem þessa sé skipt niður í nokkur þrep, þar sem framhald rannsókna og næstu skref hverju sinni eru metin út frá niðurstöðum undangenginna rannsókna. Undirbúningsrannsóknnum fyrir hugsanleg jarðgöng undir Fjarðarheiði raðað í eftirfarandi forgangs röð:

- 1. Afla frekari upplýsinga um brot í berggrunni á álitlegri jarðgangaleið með segulmælingum. Lagt er til að mæld verði nokkur snið á afmörkuðu beltum yfir gangaleiðinni til að unnt sé að tengja segulfrávik milli sniða í úrvinnslu mælinga og fá þannig fram upplýsingar um legu og stefnu brota. Þó jarðfræðikortlagning hafi farið fram við Miðhúsaá og Fjarðará og legu ganga og misgengja sé talin nokkuð vel þekkt á austan- og vestanverðri heiðinni, er ekki þar með sagt að hægt sé að ganga út frá að öll brot séu þekkt, sbr. reynslu frá Vaðlaheiði t.d.*

2. Afla frekari upplýsinga um jarðlagaskipan og tæknilega eiginleika bergs á gangaleið með kjarnaborun. Niðurstöður úr lið 1 verði hafðar til hliðsjónar við ákvörðun á staðsetningu og halla borhola. Lagt er til að byrjað verði á að bora djúpa hola á austanverðri Fjarðarheiði. Með kjarnaholu á austanverðri heiðinni fengist væntanlega staðfesting á hvort setbergslög úr súru túffi séu til staðar eða ekki. Dýpi holunnar ætti að miðast við álitlegt munnasvæði í Seyðisfirði. Í framhaldinu er lagt til að boruð verði önnur djúp hola á miðri Fjarðarheiði/Gagnheiði um 1 km vestan við Heiðarvatn til að afla frekari upplýsinga um jarðlagaskipan og tæknilega eiginleika bergs á jarðgangaleiðinni. Holan gæti einnig gefið frekari upplýsingar um þykkt og útbreiðslu setbergslaga, ef þau eru til staðar.
3. Afla frekari upplýsinga um jarðlagaskipan og tæknilega eiginleika bergs við valin munnasvæði með kjarnaborun ofan við álitlegustu munnasvæði. Lagt er til að boruð verði djúp kjarnahola við munna á Héraði. Með því fengjust viðbótar upplýsingar um jarðlagaskipan inn undir heiðina. Ekki er talin þörf á djúpum holum við munna í Seyðisfirði.
4. Könnun á þykkt lausra jarðlaga við álitleg munnasvæði. Væri hugsanlega hægt að gera með slagborun eða greftri prufuhola (eða blöndu af báðum). Þykkt jarðlaga er almennt ekki mikil. Gæti komið vel út að grafa 1-2 prufuholur til að kanna efnisgerð og nota svo slagbor við frekari kortlagningu á þykkt. Samfara lið 4 er eðlilegt að gerð verði nákvæm landmæling á álitlegum munnasvæðum fyrir nákvæmari úrvinnslu, magntökur og hönnun.

Miðað við fyrirkomulag í kjarnaborun sem hér er lagt til verða um 5 km milli borhola frá austurbrún heiðarinnar að álitlegu munnasvæði á Héraði. Það styrkir grundvöll fyrir tengingu jarðlaga og mat á aðstæðum eftir jarðgangaleiðinni, en tengingar yfir svo langa vegalegnd verða samt sem áður bundnar óvissu. Í töflu 13 eru teknir saman áætlaðir bormetrar í rannsóknarborun.

Tafla 13: Áætluð þörf á rannsóknarborunum vegna Fjarðarheiðarganga

Borhola Dýpi, m	Staðsetning	Aðgengi að borstað
400	Við munnasvæði á Héraði	Birkiskógur við Miðhúsaá og erfitt aðgengi neðan frá. Hugsanlega betra (en lengra) aðgengi að austanverðu. Núverandi slóðar að Dalhúsum í Eyvindarárdal. Brött birkivaxin hlið ofan munnasvæðis, erfið aðkoma
600*	Miðja Fjarðar-/Gagnheiði	Aðgengi eftir núverandi slóðum eða frumstæð slóðagerð *Efri hluta holunnar mætti bora með ódýrari aðferð en kjarnaborun
450**	Austur brún Fjarðarheiðar	Aðgengi eftir eldri vegum eða frumstæð slóðagerð **Dýpi miðað við álitlegt munnasvæði
50	Við munnasvæði í Seyðisfirði	Almennt þægilegt aðgengi að munnasvæðum, í versta falli frumstæð slóðagerð

1450-1550 Samtals áætluð þörf á kjarnaborun [m]

Röksemdir fyrir Fjarðarheiðargöngum

Bæjarstjórnin tekur undir þau rök sem fram koma í greinargerð með tillögunni. Þar eru raktar flestar nýjustu samþykktir bæjarstjórnar. Bæjarstjórnin vill sérstaklega minna á eftirfarandi punkta sem fram koma í samþykkt bæjarstjórnar frá 14.júlí 2010:

„Helstu rök Seyðfirðinga fyrir Fjarðarheiðargöngum eru meðal annars:

- Mikil atvinnu- og skólasókn er yfir Fjarðarheiði í báðar áttir þar sem hluti bæjarbúa sækir vinnu og stundar nám daglega í nágrennabyggðarlögum.
- Ófærð og vandræði á Fjarðarheiðinni standa gjarnan yfir í nokkra daga í senn, dæmi eru um allt að sjö daga samfelld tímabil þar sem erfitt og ómögulegt hefur verið að komast yfir.
- Útköll björgunarsveitanna á Seyðisfirði og Egilsstöðum hafa aukist mjög mikið síðastliðin ár vegna erfiðrar vetrarfærðar á Fjarðarheiði.
- Stór hluti íbúabyggðar á Seyðisfirði er á skilgreindum ofanflóðahættusvæðum. Ef hættuástand skapaðist og/eða snjóflóð féllu eru Seyðfirðingar mjög háðir því að samgöngur um þennan eina akveg séu greiðfærar.
- Vetrarþjónusta á heiðinni hefur verið skert þannig að opnunartími er styttri.
- Margir veigra sér við því að fara yfir heiðina nema hún sé alveg greiðfær og fólk þorir ekki á heiðina vegna hálfu, skafrennings og blindu. Þessar aðstæður valda því mikilli einangrun fyrir fjölda fólks.
- Seyðisfjörður er landamærabær og eina veltenging bílaumferðar til og frá Evrópu liggur þar um.
- Heilsárssiglingar Norrönu hafa mikil áhrif á ferðaþjónusta um allt land samkvæmt rannsókn á þróun ferðaþjónustu á Íslandi. Því er mikilvægt að enn frekar sé hægt að fjölga ferðamönnum sem ekki verður gert nema með öruggum samgöngum um Fjarðarheiði.
- Þeir sem nýta fragtpjónustu ferjunnar verða að geta treyst á að koma farmi sínum í skip. Alltof oft hefur það gerst að farmur hefur ekki komist á tilsettum tíma vegna ófærðar. Þetta ógnar heilsárssiglingum verulega.
- Á Egilsstöðum er flugvöllurinn og samspil flugvallar og ferjuhafnar er mjög mikilvægt.
- Öruggar samgöngur frá Seyðisfirði eru nauðsynlegar til að komast í sjúkraflug og á Fjórdungssjúkrahúsið í Neskaupstað þar sem fæðingarheildin er m.a. staðsett.
- Öruggar samgöngur við flugvöllinn á Egilsstöðum er gríðarlega mikilvægar þegar kemur að öryggi og allri sérfræðiþjónustu lækna við íbúana. Aðgengi að flugvelli er einnig mikilvægt fyrir tengingu við höfuðborgarsvæðið þar sem stærstur hluti opinberrar stjórnsýslu er staðsettur.
- Heilbrigði og öryggi Seyðfirðinga er ógnað vegna tíðrar ófærðar yfir heiðina.
- Löggæsla hefur verið verulega skert á Seyðisfirði og lögreglustöðin hefur m.a. verið lögð niður.
- Íbúar Seyðisfjarðar sækja verslun og opinbera þjónustu í auknum mæli til Egilsstaða.
- Samvinna og samstarf sveitarfélaga hefur aukist verulega, m.a. samstarf um félagsþjónustu, skólaþjónustu og málefni fatlaðra.
- Brunavarnir eru í samstarfi milli Héraðs og Seyðisfjarðar, sem er stórt öryggismál.

- Byggðapróun hefur ekki verið nógu hagstæð. Óviðunandi samgöngur er stór þáttur í þeirri þróun. Með jarðgöngum stækkar atvinnusvæði Seyðisfjarðar og nágrannabyggðarlaga.
- **Forsenda sameiningar sveitafélaga eru bættar samgöngur.“**

Rétt er einnig að minna á að Samtök sveitarfélaga á Austurlandi hafa í samþykktum sínum raðað Fjarðarheiðargöngum næst á eftir Norðfjarðargöngum, sem nú eru fullhönnuð og verður vonandi hafist handa við þau mjög fljótlega.

Hitaveita Egilsstaða og Fella hefur gert ráð fyrir því í sínum áætlunum að hægt verði að leggja hitaveitu til Seyðisfjarðar í gegnum jarðgöng, en á Seyðisfirði er þegar dreifikerfi þar sem nú er þar rafhituð veita. Íbúar á Fljótsdalshéraði og Seyðisfirði sjá fram á enn fleiri möguleika í samstarfi í atvinnulífi og opinberri þjónustu.

Það er einlæg von bæjarstjórnar að umhverfis- og samgöngunefnd geti fallist á ofangreind sjónarmið og hafi skilning á nauðsyn þess að undirbúningur að Fjarðarheiðargöngum geti hafist.

Virðingarfyllt,

Vilhjálmur Jónsson, bæjarstjóri